

Socialförsäkringsutskottets betänkande

1982/83:16

om föräldraförsäkringen (prop. 1982/83:100)

Propositionen

Regeringen har i proposition 1982/83:100 bilaga 7 (socialdepartementet) under litt. C punkt C 2. Bidrag till föräldraförsäkringen (s. 39–41) föreslagit riksdagen att till Bidrag till föräldraförsäkringen för budgetåret 1983/84 anvisa ett förslagsanslag av 740 000 000 kr.

Motionerna

I motion 1982/83:320 av Gunnel Jonäng (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring i lagstiftningen så att föräldrapenning kan utgå även i de tre i motionen relaterade fallen.

I motion 1982/83:380 (motivering i 384) av Ulf Adelsohn m. fl. (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om angelägenheten av att upprätthålla värdet av garantibeloppet inom föräldraförsäkringen.

I motion 1982/83:452 av Margareta Persson (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av reglerna för tillfällig vård av sjukt barn så att även andra anhöriga än vårdnadshavaren kan få ersättning.

I motion 1982/83:517 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om utbyggnad av en beskattad och ATP-grundande vårdnadsersättning i en första etapp med sex nya månader att utgå till dess att barnet uppnår 18 månaders ålder och enligt de riktlinjer som anges i motionen och med ett belopp om 40 kr. per dag från den 1 januari 1984,

2. att riksdagen för utbyggnad av vårdnadsersättning till Bidrag till föräldraförsäkringen för budgetåret 1983/84 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 300 milj. kr. förhöjt förslagsanslag av 1 040 milj. kr.,

3. att riksdagen beslutar att garantinivån inom föräldraförsäkringen höjs från 37 kr. till 40 kr. per dag fr. o. m. den 1 januari 1984,

4. att riksdagen hos regeringen hemställer att i den av regeringen aviserade arbetsgruppen för en samlad översyn av familjepolitiska stödformer också noga prövas behovet av utvidgning av föräldraförsäkringens åldersgränser för handikappade och sjuka barn över tolv år i vissa fall.

I motion 1982/83:916 av Ingemar Eliasson m. fl. (fp) hemställs att

riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till åtgärder för att ge föräldrar till för tidigt födda barn erforderlig betald ledighet.

I motion 1982/83:1259 av Gunhild Bolander (c) och Karin Israelsson (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att motionens krav om att utsträcka rätten till föräldrapenning för vård av sjukt och handikappat barn snarast tillgodoses.

I motion 1982/83:1260 av Nils Carlshamre m. fl. (m) hemställs att riksdagen beslutar att garantibeloppet inom föräldraförsäkringen per den 1 juli i år skall höjas från 37 till 50 kr. per ersättningsdag.

Utskottet

Inledning

Föräldraförsäkringen omfattar rätt till föräldrapenning i samband med barns födelse, särskild föräldrapenning och föräldrapenning för tillfällig vård av barn.

Försäkringen kompletteras av en rätt för föräldrarna till ledighet från anställningen under tid då föräldrapenning utgår. Dessutom finns en fristående rätt för föräldrarna att vara helt lediga så länge de vårdar barn som är yngre än ett och ett halvt år. De har också möjlighet att förkorta arbetstiden till tre fjärdedelar av normal arbetstid fram till dess barnet fyller åtta år eller avslutar sitt första skolår.

Föräldrapenning i samband med barns födelse utgår under högst 180 dagar sammanlagt för föräldrarna. Föräldrapenningen får disponeras längst till 270:e dagen efter barnets födelse, men tiden kan förlängas i den mån sjukdom hos barnet eller föräldrarna hindrat dem att vårda barnet. Ersättningen utgår med belopp som motsvarar föräldrarnas sjukpenning, dock lägst med 37 kr. per dag (garantinivån). Om föräldrarna gemensamt har barnet i sin vård har fadern rätt till föräldrapenning över garantinivån endast om modern är eller borde varit försäkrad för en sjukpenning över den nivån eller om hon av särskilda skäl inte har möjlighet att själv vårda barnet.

Även *särskild föräldrapenning* utgår under sammanlagt 180 dagar för varje barn till dess barnet fyller åtta år eller till dess barnet avslutat sitt första skolår. Om båda föräldrarna har vårdnaden om barnet har var och en rätt till hälften av tiden för särskild föräldrapenning. Föräldern kan dock avstå denna rätt till den andra föräldern genom att göra en skriftlig anmälan härom till försäkringskassan.

Under 90 dagar utgår särskild föräldrapenning enligt samma inkomstbortfallsprincip som föräldrapenning vid barns födelse. Under återstående 90 dagar utgår den särskilda föräldrapenningen med garantibeloppet 37 kr./dag. Den särskilda föräldrapenningen kan tas ut som hel, halv eller fjärdedels föräldrapenning. Föräldrapenningen får utnyttjas även när förälder deltar i föräldrautbildning eller vid besök i förskoleverksamhet.

Föräldrapenning för tillfällig vård av barn utgår med belopp motsvarande förälderns sjukpenning om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med sjukdom eller smitta hos barnet eller dess ordinarie vårdare och vid besök i samhällets barnhälsovård. Ersättning kan utgå under 60 dagar per barn och år för föräldrarna sammanlagt till dess barnet fyllt tolv år. Förälder har motsvarande rätt till ledighet från sitt arbete. Fadern har dessutom en särskild rätt till föräldrapenning och ledighet under tio dagar vid barns födelse.

Den av regeringen i maj 1980 tillsatta utredningen som skulle göra en översyn av föräldraförsäkringen har numera avgivit ett betänkande (SOU 1982:36) Enklare föräldraförsäkring. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling.

Flera utredningar arbetar med översynen av det ekonomiska stödet till barnfamiljerna, såsom Familjeekonomiska kommittén (S 1979:06) och Ensamförälderkommittén (S 1977:16), och resultatet av arbetet inom dessa båda utredningar beräknas föreligga under första halvåret 1983.

Departementschefen har i budgetpropositionen förutsickat att han har för avsikt att tillsätta en särskild arbetsgrupp för att göra en samlad bearbetning av föreliggande och kommande utredningsmaterial beträffande det ekonomiska stödet till barnfamiljerna.

Garantinivån

Garantinivån infördes tillsammans med föräldraförsäkringen år 1974 och bestämdes då till 25 kr. per dag. Beloppet har därefter höjts till 32 kr. per dag fr. o. m. den 1 januari 1978 och till 37 kr. per dag fr. o. m. den 1 juli 1980. Antalet ersatta dagar med föräldrapenning vid barns födelse och särskild föräldrapenning enligt garantinivån uppgick under år 1981 till ca nio miljoner.

I tre motioner tas frågan upp om en höjning av garantinivån. Ulf Adelsohn m. fl. anför i motion 380 att garantibeloppet inte har följt löneutvecklingen utan tappat 25 % av sitt värde och därigenom har småbarnsföräldrar som har detta skydd sackat efter. Motionärerna anser det därför angeläget att i samband med översynen av föräldraförsäkringen beakta att värdet av garantinivån upprätthålls och de begär ett tillkännagivande i enlighet härmed. I motion 517 av Thorbjörn Fälldin m. fl. begärs i yrkande 3 att riksdagen beslutar om en höjning av garantinivån till 40 kr. per dag fr. o. m. den 1 januari 1984. Även motionärerna i motion 1260 av Nils Carlshamre m. fl. begär att riksdagen beslutar om en höjning av garantinivån men med 13 kr. till 50 kr. per dag fr. o. m. den 1 juli 1983.

Utskottet anser sig i nuvarande samhällsekonomiska läge inte kunna tillstyrka någon höjning av garantinivån inom föräldraförsäkringen eller göra några bindande uttalanden i detta hänseende för den aviserade arbetsgruppen som skall göra en samlad översyn av det ekonomiska stödet till

barnfamiljerna. Utskottet avstyrker följaktligen motionerna 1982/83:380, 517 yrkande 3 och 1260.

Utbyggnad av föräldraförsäkringen

Ingemar Eliasson m. fl. begär i motion 916 förslag till åtgärder för att ge föräldrar till för tidigt födda barn erforderlig betald ledighet. Motionärerna pekar på att det nu inte är ovanligt att barn som föds tolv till tretton veckor för tidigt överlever men att de inte får komma hem förrän långt senare. Under denna tid lever föräldrarna under stor press och det är viktigt att föräldrar och barn får vara tillsammans så mycket som möjligt. I motionen anförts att försäkringskassornas praxis om vilket slag av ersättning som kan utgå i dessa fall varierar och att vissa föräldrar måste ta ut föräldrapenning i samband med barns födelse och således har en kraftigt reducerad föräldraledighet kvar när barnet kommer hem. Enligt motionärernas mening bör en av föräldrarna ha rätt till sjukskrivning under den tid barnet vistas på sjukhus, eller få ersättning genom en utbyggd föräldraförsäkring fram till dagen för beräknad förlossning.

Utskottet är införstått med de problem som kan uppstå ur ersättningssynpunkt för föräldrar med för tidigt födda barn. Utskottet är emellertid inte berett att förorda vare sig någon generell rätt till sjukskrivning av en förälder i den situationen eller någon utbyggnad av föräldraförsäkringen. Enligt utskottets mening torde problemen till största delen kunna lösas inom ramen för gällande regler om föräldrapenning för tillfällig vård av barn, och utskottet förutsätter att riksförsäkringsverket, såsom tillsynsmyndighet, verkar för en enhetlig tillämpning härvidlag. Med hänsyn till det anförda anser utskottet att någon riksdagens åtgärd med anledning av motion 1982/83:916 inte är påkallad.

Föräldraförsäkringen har sedan den infördes år 1974 fortlöpande byggts ut. Ursprungligen gällde inom försäkringen att ersättning i princip utgick med belopp motsvarande förälders sjukpenning. Efter förslag av davarande trepartiregeringen (prop. 1976/77:117) infördes fr. o. m. 1978 den särskilda föräldrapenningen med en ersättningstid om tre månader, varvid ersättning under två månader skulle utgå enligt inkomstbortfallsprincipen och under resterande månad med belopp motsvarande garantinivån. Två år senare genomfördes folkpartiregeringens förslag (prop. 1978/79:168) om att samtliga tre månader skulle ersättas enligt inkomstbortfallsprincipen. På förslag av den dåvarande trepartiregeringen (prop. 1979/80:76) utökades fr. o. m. den 1 juli 1980 rätten till särskild föräldrapenning med 90 dagar med en enhetlig ersättning motsvarande garantinivån.

I motion 517 av Thorbjörn Fälldin m. fl. begärs förslag från regeringen om utbyggnad av föräldraförsäkringen fr. o. m. den 1 januari 1984 med sex månader med en enhetlig ersättning motsvarande garantinivån. Enligt motionärerna behövs en utbyggnad av vårdnadsersättningen för att öka

grundtryggheten och ge föräldrar ekonomisk möjlighet att tillbringa mer tid med barnen. I en fortsatt etappvis utbyggnad anser motionärerna att vårdnadsersättning bör utgå till dess barnet fyller tre år. Ersättningen skall utgå till småbarnsföräldrar som väljer att på hel- eller deltid vårda egna barn i hemmet och betraktas som inkomst som beskattas och grundar rätt till ATP.

Utskottet har den principiella ståndpunkten att ersättningen inom föräldraförsäkringen bör utgå enligt inkomstbortfallsprincipen. Enligt utskottets mening medför en enhetlig ersättningsnivå motsvarande garantibeloppet att förvärvsarbetsande småbarnsföräldrar i praktiken frantas valfriheten att utnyttja föräldraförsäkringen eftersom en ersättning för inkomstbortfallet under hela ledighetstiden är en förutsättning för att kunna ta ut föräldraledigheten. Detta gäller inte minst den stora gruppen ensamstående föräldrar. Utskottet avstyrker på grund härav och med hänsyn till den avsevärda kostnadsökning som motionsförslaget skulle föranleda bifall till motion 1982/83:517, yrkande 1.

Föräldrapenning för tillfällig vård av barn

Föräldrapenning för tillfällig vård av barn utgår vid sjukdom eller smitta hos barnet eller dess ordinarie vårdare och vid besök i samhällets barnhälsovård om föräldern måste avstå från förvärvsarbete.

I motion 320 av Gunnel Jonäng ges exempel på tre situationer där föräldrapenning i dag inte utgår. Ett exempel är när dagmammans barn blir sjuka och hon därför ej kan ta emot dagbarn. Ett annat fall är när hemarbetande förälder följer med sjukt barn till läkare och den andre föräldern måste avstå från förvärvsarbete för att vårda annat friskt barn i familjen. Den tredje situationen är när båda föräldrarna behöver följa barnet till läkare på grund av läkarens inrådan. Enligt motionären talar rättviseskäl för att föräldrapenning skall utgå även i de relaterade situationerna, varför riksdagen bör begära förslag till lagändring i enlighet härmed.

I det av föräldraförsäkringsutredningen avgivna betänkandet (SOU 1982:36) Enklare föräldraförsäkring tas frågan upp om föräldrapenning skall utgå i de situationer som relaterats i motionen. Utredningen anser att en utvidgning av bestämmelserna så att föräldrapenning skulle kunna utges vid sjukdom eller smitta hos ordinarie vårdares barn skulle medföra en betydande utökning av försäkringen och anser sig därför inte beredd att föreslå någon förändring på denna punkt. Däremot anser utredningen att det finns skäl att föreslå en ändring av bestämmelserna såvitt gäller de andra två situationerna eftersom antalet ersättningstillfällen bör bli få och därmed kan endast marginella kostnadsökningar antas uppkomma.

Föräldraförsäkringsutredningens betänkande är såsom inledningsvis nämnts föremål för beredning inom regeringskansliet och resultatet av denna beredning bör avvaktas innan riksdagen vidtar någon åtgärd med anledning

av motionen. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till motion 1982/83:320.

I motion 452 av Margareta Persson begärs en översyn av reglerna för föräldrapenning för tillfällig vård av barn i syfte att utvidga personkretsen till andra anhöriga än vårdnadshavaren. Motionären framhåller att det i praktiken innebär stora svårigheter för en förälder att vara hemma från arbetet i den utsträckning som ibland behövs och särskilt gäller detta för ensamstående förälder. Enligt motionärens mening skulle situationen på arbetsmarknaden underlättas betydligt för främst ensamstående kvinnor med barn om föräldrapenning skulle kunna utgå till mor- eller farföräldrar eller till någon annan närstående vid vård av sjukt barn. En sådan ändring av bestämmelsen skulle enligt motionären inte heller medföra några ökade kostnader för samhället.

Föräldraförsäkringsutredningen har inte behandlat denna fråga i sitt ovannämnda betänkande. Under remissbehandlingen har emellertid vissa remissinstanser tagit upp frågan såvitt gäller ensamstående föräldrar i sina yttranden över betänkandet. Utskottet, som är införstått med de gränsdragningsproblem som den i motion 452 väckta frågan kan medföra, anser att remissinstansernas synpunkter i denna fråga bör prövas men att det även här finns anledning att avvakta den fortsatta beredningen av utredningens betänkande och utskottet avstyrker bifall till motion 1982/83:452.

Föräldrapenning för tillfällig vård av barn utgår för barn som inte fyllt tolv år under högst 60 dagar per barn och är för föräldrarna sammanlagt.

Två motioner behandlar frågan om möjligheten att utsträcka rätten till föräldrapenning för vård av sjukt barn till att avse även barn över tolv års ålder i vissa fall. I motion 517 av Thorbjörn Fälldin m. fl. begärs i yrkande 4 att den av regeringen aviserade arbetsgruppen för en samlad översyn av familjepolitiska stödformer noga prövar behovet av en utvidgning av åldersgränsen när det gäller vissa handikappade och sjuka barn. Motionärerna menar att en förälders behov av kompensation i samband med vård av sjukt barn inte är tillgodosett när det gäller vissa grupper av barn, såsom exempelvis förståndshandikappade barn över tolv år och barn över tolv år med sådana sjukdomar som för rehabilitering kräver extraordinära åtgärder. Vid det fortsatta reformarbetet bör därför dessa frågor noga övervägas.

Även motionärerna i motion 1259 av Gunhild Bolander och Karin Israelsson anser att det borde övervägas att utsträcka rätten till föräldrapenning för vård av sjukt barn till att avse även barn över tolv års ålder om det är motiverat utifrån deras handikapp. Motionärerna menar att handikappade barn kan ha svårt att klara sig själva även vid kortare tider av sjukdom. Vid sådana kortare perioder är, framhåller motionärerna, möjligheterna till ekonomiskt stöd begränsade eftersom vårdbidrag utgår först vid sjukperioder över sex månader. För att uppnå ett heltäckande trygghetssystem för vård av handikappade barn som blir sjuka begär motionärerna att motionens krav om utsträckt rätt till föräldrapenning snarast tillgodoses.

Föräldraförsäkringsutredningen har i sitt betänkande diskuterat frågan om höjd åldersgräns för vissa barn inom den tillfälliga föräldrapenningen. Utredningen har härvid pekat på vissa svårigheter när det gäller att avgränsa rätten till ersättning. Mot bakgrund av redovisade svårigheter och till att en samlad översyn av de frågor som gäller vård av anhörig i hemmet skall göras av anhörigvårdskommittén har utredningen inte ansett sig beredd att föreslå någon ändring av åldersgränsen.

Utskottet har vid en tidigare behandling av frågan om en höjning av åldersgränsen i vissa fall (se SfU 1981/82:9) i första hand hänvisat till föräldraförsäkringsutredningens arbete. Utredningen har visserligen inte lagt fram något förslag i detta hänseende. Utskottet anser ändå att det finns skäl att avvakta den fortsatta beredningen av utredningens betänkande liksom anhörigvårdskommitténs arbete, som beräknas avslutat under våren 1983. Någon riksdagens åtgärd med anledning av motionerna anser utskottet f. n. inte påkallad och utskottet avstyrker följaktligen bifall till motionerna 1982/83:517 yrkande 4 och 1259.

Medelsanvisningen

Regeringen har i propositionen föreslagit riksdagen att till Bidrag till föräldraförsäkring anvisa ett förslagsanslag av 740 000 000 kr.

I motion 517 av Thorbjörn Fälldin m. fl. begärs att riksdagen för att finansiera den i motionen begärda utbyggnaden av vårdnadsersättningen anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 300 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 1 040 000 000 kr.

Utskottet, som ovan avstyrkt förslaget om en utbyggd vårdnadsersättning tillstyrker regeringens förslag om medelsanvisning till föräldraförsäkringen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *garantinivån inom föräldraförsäkringen*
att riksdagen avslår motionerna 1982/83:380, 1982/83:517 yrkande 3 och 1982/83:1260.
2. beträffande *ersättning till föräldrar till för tidigt födda barn*
att riksdagen avslår motion 1982/83:916.
3. beträffande *utbyggnad av föräldraförsäkringen*
att riksdagen avslår motion 1982/83:517 yrkande 1.
4. beträffande *föräldrapenning för tillfällig vård av barn vid sjukdom hos dagbarnvårdares egna barn m. m.*
att riksdagen avslår motion 1982/83:320.

5. beträffande *föräldrapenning till annan anhörig än vårdnadshavaren för tillfällig vård av barn*
att riksdagen avslår motion 1982/83:452,
6. beträffande *åldersgränsen vid föräldrapenning för tillfällig vård av barn*
att riksdagen avslår motion 1982/83:517 yrkande 4 och motion 1982/83:1259,
7. att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:100, bil. 7, litt. C punkten C 2 och med avslag på motion 1982/83:517 yrkande 2 till *Bidrag till föräldraförsäkringen* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 740 000 000 kr.

Stockholm den 8 mars 1983

På socialförsäkringsutskottets vägnar

SVEN ASPLING

Närvarande: Sven Aspling (s), Doris Hävik (s), Allan Åkerlind (m), Lars-Åke Larsson (s), Gullan Lindblad (m), Ulla Johansson (s), Siri Häggmark (m), Karin Israelsson (c), Karin Nordlander (vpk), Nils-Olof Gustafsson (s), Barbro Nilsson i Visby (m), Ingegerd Elm (s), Gunhild Bolander (c), Rune Backlund (c) och Monica Andersson (s).

Reservationer

1. Garantinivån inom föräldraförsäkringen (mom. 1)

Allan Åkerlind, Gullan Lindblad, Siri Häggmark och Barbro Nilsson i Visby (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 3 med "Utskottet anser" och slutar på s. 4 med "och 1260." bort ha följande lydelse:

Såsom inledningsvis nämnts har garantinivån inom föräldraförsäkringen varit oförändrad alltsedan den 1 juli 1980. Garantibeloppet har således inte följt löneutvecklingen utan tappat 25 % av sitt värde, vilket medfört att småbarnsföräldrar som uppbär föräldrapenning med belopp motsvarande garantinivån fått ett allt svagare försäkringsskydd. Mot bakgrund härav anser utskottet att det finns anledning att nu göra en uppräknings av garantibeloppet. Med hänsyn till att den i motion 1260 föreslagna uppräknings med 13 kr. per dag fr. o. m. den 1 juli 1983 kan finansieras inom ramen för de besparingar inom socialförsäkringsområdet som föreslagits i motion 1982/83:1805 och således inte medför några höjda kostnader för försäkringen tillstyrker utskottet bifall till motion 1260.

dels att utskottet under moment 1 bort hemställa:

1. beträffande *garantinivån inom föräldraförsäkringen* att riksdagen med bifall till motion 1982/83:1260 och med anledning av motion 1982/83:380 samt med avslag på motion 1982/83:517 yrkande 3, antar följande såsom Reservanternas förslag betecknade

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigerom föreskrivs att 4 kap. 4 och 14 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Reservanternas förslag

4 kap.

4 §

Hel föräldrapenning enligt 2 § utgår med *trettiotsju* kronor om dagen (garantinivå). Har föräldern under minst tvåhundra och trettio dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför varit, eller skulle föräldern, om försäkringskassan haft kännedom om samtliga föreliggande förhållanden, ha varit försäkrad för en sjukpenning överstigande nämnda belopp, utgår föräldrapenning med ett belopp som motsvarar föräldrarnas sjukpenning enligt 3 kap. 4 §.

Om föräldrarna har barnet gemensamt i sin vård, utgår föräldrapenning över garantinivån till fadern endast under förutsättning att även modern är eller enligt vad förut sagts bort vara försäkrad för sjukpenning som överstiger garantinivån. Undantag från vad nu sagts får medges när det visas att modern till följd av sjukdom eller av andra särskilda skäl inte kan anses ha möjlighet att vårda barnet.

Hel föräldrapenning enligt 2 § utgår med *femtio* kronor om dagen (garantinivå). Har föräldern under minst tvåhundra och trettio dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför varit, eller skulle föräldern, om försäkringskassan haft kännedom om samtliga föreliggande förhållanden, ha varit försäkrad för en sjukpenning överstigande nämnda belopp, utgår föräldrapenning med ett belopp som motsvarar föräldrarnas sjukpenning enligt 3 kap. 4 §.

14 §

Under sådan tid som anges i 13 § första stycket utgår särskild föräldrapenning för dag, när

a) föräldern inte förvärvsarbetar, med ett belopp som motsvarar föräldrarnas sjukpenning enligt 3 kap. 4 §, dock lägst *trettiotsju* kronor (garantinivå),

b) förälder förvärvsarbetar högst hälften av normal arbetstid, med ett belopp som motsvarar hälften av det

Under sådan tid som anges i 13 § första stycket utgår särskild föräldrapenning för dag, när

a) förälder inte förvärvsarbetar, med ett belopp som motsvarar föräldrarnas sjukpenning enligt 3 kap. 4 §, dock lägst *femtio* kronor (garantinivå),

b) förälder förvärvsarbetar högst hälften av normal arbetstid, med ett belopp som motsvarar hälften av det

Nuvarande lydelse

belopp som anges under a).

c) förälder förvärvsarbetar högst tre fjärdedelar av normal arbetstid, med ett belopp som motsvarar en fjärdedel av det belopp som anges under a).

Reservanternas förslag

belopp som anges under a).

c) förälder förvärvsarbetar högst tre fjärdedelar av normal arbetstid, med ett belopp som motsvarar en fjärdedel av det belopp som anges under a).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983.

2. Garantinivån inom föräldraförsäkringen (mom. 1)

Karin Israelsson, Gunhild Bolander och Rune Backlund (alla c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 3 med "Utskottet anser" och slutar på s. 4 med "och 1260" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till att garantibeloppet inom föräldraförsäkringen varit oförändrat sedan den 1 juli 1980 anser utskottet att det nu finns skäl att göra en uppräknings av beloppet för att därigenom stödja barnfamiljerna. Utskottet vill dock främst stödja barnfamiljerna genom en fortsatt utbyggnad av vårdnadsersättningen. Mot bakgrund härav och i nuvarande samhälls-ekonomiska läge anser sig utskottet inte berett att förorda större uppräknings av garantibeloppet än som föreslagits i motion 517. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna 1982/83:380 och 1260 och tillstyrker motion 1982/83:517 yrkande 3.

dels att utskottet under moment 1 bort hemställa:

1. beträffande *garantinivån inom föräldraförsäkringen* att riksdagen med bifall till motion 1982/83:517 yrkande 3 och med avslag på motionerna 1982/83:380 och 1260, antar följande såsom Reservanternas förslag betecknade

Förslag till**Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring**

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 4 och 14 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Reservanternas förslag*

4 kap.
4 §

Hel föräldrapenning enligt 2 § utgår med *trettiosju* kronor om dagen (garantinivå). Har föräldern under minst tvåhundra och trettio dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför varit,

Hel föräldrapenning enligt 2 § utgår med *fyrty* kronor om dagen (garantinivå). Har föräldern under minst tvåhundra och trettio dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför varit, eller

Nuvarande lydelse

eller skulle föräldern, om försäkringskassan haft kännedom om samtliga föreliggande förhållanden, ha varit försäkrad för en sjukpenning överstigande nämnda belopp, utgår föräldrapenning med ett belopp som motsvarar föräldrarnas sjukpenning enligt 3 kap. 4 §.

Om föräldrarna har barnet gemensamt i sin vård, utgår föräldrapenning över garantinivån till fadern endast under förutsättning att även modern är eller enligt vad förut sagts bort vara försäkrad för sjukpenning som överstiger garantinivån. Undantag från vad nu sagts får medges när det visas att modern till följd av sjukdom eller av andra särskilda skäl inte kan anses ha möjlighet att vårda barnet.

Reservanternas förslag

skulle föräldern, om försäkringskassan haft kännedom om samtliga föreliggande förhållanden, ha varit försäkrad för en sjukpenning överstigande nämnda belopp, utgår föräldrapenning med ett belopp som motsvarar föräldrarnas sjukpenning enligt 3 kap. 4 §.

14 §

Under sådan tid som anges i 13 § första stycket utgår särskild föräldrapenning för dag, när

a) föräldern inte förvärvsarbetar, med ett belopp som motsvarar föräldrarnas sjukpenning enligt 3 kap. 4 §, dock lägst *trettiosju* kronor (garantinivå),

b) förälder förvärvsarbetar högst hälften av normal arbetstid, med ett belopp som motsvarar hälften av det belopp som anges under a),

c) förälder förvärvsarbetar högst tre fjärdedelar av normal arbetstid, med ett belopp som motsvarar en fjärdedel av det belopp som anges under a).

Under sådan tid som anges i 13 § första stycket utgår särskild föräldrapenning för dag, när

a) förälder inte förvärvsarbetar, med ett belopp som motsvarar föräldrarnas sjukpenning enligt 3 kap. 4 §, dock lägst *fyrtio* kronor (garantinivå),

b) förälder förvärvsarbetar högst hälften av normal arbetstid, med ett belopp som motsvarar hälften av det belopp som anges under a),

c) förälder förvärvsarbetar högst tre fjärdedelar av normal arbetstid, med ett belopp som motsvarar en fjärdedel av det belopp som anges under a).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984.

3. *Utbyggnad av föräldraförsäkringen (mom. 3)*

Karin Israelsson, Gunhild Bolander och Rune Backlund (alla c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 1." bort ha följande lydelse:

Motionens förslag om en utbyggd vårdnadsersättning är ett led i en heltäckande familjepolitik och syftar såväl till att ge småbarnsföräldrar som vill förkorta sin arbetstid ekonomisk möjlighet att utnyttja den rätten som till att ge ekonomisk ersättning till föräldrar som på hel- eller deltid vårdar sina barn. Den nu föreslagna utbyggnaden med sex månader är enligt motionärerna en första etapp för att ersättning skall kunna utgå till dess barnet nått 18 månaders ålder och i en fortsatt etappvis utbyggnad bör vårdnadsersättning

utgå till dess barnet fyllt tre år. Enligt utskottets mening innebär förslaget en ökad valfrihet för småbarnsföräldrar som önskar att helt eller delvis vårda egna barn i hemmet. Regeringen bör därför framlägga förslag om en utbyggnad av vårdnadsersättningen i enlighet med vad som föreslagits i motion 1982/83:517.

dels att utskottet under moment 3 bort hemställa:

3. beträffande *utbyggnad av föräldraförsäkringen*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:517 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. *Föräldrapenning för tillfällig vård av barn vid sjukdom hos dagbarnvårdare egna barn m. m. (mom. 4)*

Karin Israelsson, Gunhild Bolander och Rune Backlund (alla c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 5 med "Föräldraförsäkringsutredningens betänkande" och slutar på s. 6 med "motion 1982/83:320." bort ha följande lydelse:

Utskottet, som delar föräldraförsäkringsutredningens uppfattning i nu behandlade frågor, anser att regeringen bör framlägga förslag till sådan ändring i lagen om allmän försäkring att föräldrapenning för tillfällig vård av barn kan utgå i enlighet med utredningens förslag. Utskottet tillstyrker sålunda bifall till motion 1982/83:320 i dessa delar. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottet under moment 4 bort hemställa:

4. beträffande *föräldrapenning för tillfällig vård av barn vid sjukdom hos dagbarnvårdare egna barn m. m.*
att riksdagen med anledning av motion 1982/83:320 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. *Åldersgränsen vid föräldrapenning för tillfällig vård av barn (mom. 6)*

Karin Israelsson, Gunhild Bolander och Rune Backlund (alla c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "och 1259." bort ha följande lydelse:

Utskottet är väl införstått med de problem som kan uppstå ur ersättnings-synpunkt när det gäller sådana barn över tolv års ålder som har ett särskilt behov av vård och tillsyn i samband med sjukdom. Föräldraförsäkringsutredningen har som ovan nämnts inte ansett sig beredd att föreslå någon höjning av åldersgränsen för vissa barn inom den tillfälliga föräldrapenningen och utredningen har härvid pekat på vissa avgränsningssvårigheter. Enligt utskottets mening är det dock angeläget att komma till rätta med de problem som redovisats i motionerna och frågan om en höjning av åldersgränsen i

vissa fall bör därför nog övervägas på nytt. Dessa överväganden bör enligt utskottets mening lämpligen göras i den av regeringen i budgetpropositionen aviserade arbetsgruppen som skall göra en samlad översyn av det ekonomiska stödet till barnfamiljerna. Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottet under moment 6 bort hemställa:

6. *beträffande åldersgränsen vid föräldrapenning för tillfällig vård av barn*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:517 yrkande 4 och med anledning av motion 1982/83:1259 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

6. *Medelsanvisningen (mom. 7)*

Karin Israelsson, Gunhild Bolander och Rune Backlund (alla c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Utskottet, som" och slutar med "till föräldraförsäkringen" bort ha följande lydelse:

Utskottet, som ovan tillstyrkt förslaget om en utbyggd vårdnadsersättning, tillstyrker följaktligen motionens förslag om finansiering härav genom att till Bidrag till föräldraförsäkringen anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 300 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 1 040 000 000 kr.

dels att utskottet under moment 7 bort hemställa:

7. att riksdagen med bifall till motion 1982/83:517 yrkande 2 och med anledning av proposition 1982/83:100, bil. 7, litt. C punkten C 2 till *Bidrag till föräldraförsäkringen* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 1 040 000 000 kr.

Särskilt yttrande

Utbyggnad av föräldraförsäkringen (mom. 3)

Allan Åkerlind, Gullan Lindblad, Siri Häggmark och Barbro Nilsson i Visby (alla m) anför:

Enligt moderata samlingspartiet är en ytterligare utbyggnad av föräldraförsäkringen inte en framkomlig väg för att åstadkomma ökad rättvisa och valfrihet. Partiet har i motion 1982/83:384, som hänvisats till socialutskottet, i stället föreslagit att föräldraförsäkringen skall kompletteras med en vårdnadsersättning som inledningsvis skall omfatta alla barn mellan ett och tre års ålder. Denna vårdnadsersättning, som av bl. a. fördelningspolitiska skäl skall vara obeskattad, föreslås utgå med ett enhetligt belopp av 6 000 kr. per barn och år fr. o. m. den 1 januari 1984. Den föreslagna vårdnadsersättningen skall kunna användas som ett tillskott till familjeekonomin om föräldrarna väljer att helt eller delvis själva vårda barnet, eller som bidrag till täckande av kostnaderna för privat barnomsorg eller för att möjliggöra en högre, mer marknadsmässig ersättning för den kommunala barnomsorgen.

